

רע"א 371/89 אילן ליבוביץ נ' א. את י. אליהו בע"מ

'פרשת ליבוביץ' הוא פסק דין מרכזי של בית המשפט העליון, שניתן בשנת 1990, ונחשב לאבן היסוד של דיני יבוא_מקביל בישראל. פסק הדין קבע כי יבוא מקביל של טובין מקוריים הוא, ככלל, פעילות מסחרית מותרת, וכי מפיץ בלעדי אינו יכול למנוע אותו מכוח טענות בדבר מוניטין, עשיית_עושר_ולא_במשפט או גרם הפרת חוזה בלבד.⁽¹⁾

רקע עובדתי

ההליך נסב על שיווקם בישראל של עטים מקוריים מתוצרת Parker ו-Cross. המשיבות פעלו כמפיצות בלעדיות של מוצרים אלה בישראל מכוח הסכמי הפצה עם היצרנים בחו"ל. אילן ליבוביץ, שעסק אף הוא בשיווק כלי כתיבה, רכש את אותם מוצרים מקוריים מצדדים שלישיים בארצות הברית, ייבא אותם לישראל ומכר אותם במחירים נמוכים יותר. המשיבות ביקשו למנוע את הפעילות בדרך של צו מניעה.⁽²⁾

ההליכים

בית המשפט המחוזי הותיר על כנם צווי מניעה זמניים נגד היבוא המקביל. בקשת רשות הערעור לבית המשפט העליון נדונה כערעור, והערעור התקבל. פסק הדין ניתן מפי הנשיא מאיר שמגר, בהסכמת

השופטים גבריאלי בד ויעקב קדמי.⁽³⁾

השאלות המשפטיות

פסק הדין עסק בשלוש שאלות עיקריות:

- האם למפיץ בלעדי קיימת זכות במוניטין של המוצר בשוק המקומי, המאפשרת לו למנוע יבוא מקביל.
- האם יבואן מקביל המתחרה במפיץ הבלעדי מתעשר שלא כדין על חשבוננו, במובן עשיית עושר ולא במשפט.
- האם עצם הפעילות של היבואן המקביל עולה כדי גרם הפרת חוזה בין היצרן לבין המפיץ הבלעדי.⁽⁴⁾

פסק הדין

בית המשפט העליון קיבל את הערעור, ביטל את צווי המניעה, וקבע כי אין עילה לאסור את היבוא המקביל בנסיבות המקרה. נקודת המוצא של פסק הדין הייתה שהיצרן רשאי לבחור את ערוצי ההפצה שלו, אך בחירה זו אינה כובלת, כשלעצמה, צדדים שלישיים שרכשו כדין טובין מקוריים ומבקשים לשווקם.⁽⁵⁾

הנמקה

המוניטין במוצר

בית המשפט דחה את הטענה כי למפיץ הבלעדי קמה זכות קניינית עצמאית במוניטין של המוצר. נקבע כי המוניטין במוצר דבק, ככלל, במוצר וביצרן, ולא במפיץ. המפיץ עשוי להשקיע משאבים בפרסום ובהחדרת המוצר לשוק, אך בכך בלבד אין הוא רוכש בעלות במוניטין המאפשרת לו לחסום מסחר במוצרים מקוריים של אותו יצרן.⁶

הזכות ליהנות מן המוניטין לאחר המכירה

בית המשפט הוסיף וקבע כי לאחר שהיצרן מכר את סחורתו והעביר את הקניין בה, אין הוא יכול להמשיך ולשלוט, מכוח המוניטין בלבד, באפיקי ההפצה שלה. הרוכש את הסחורה רוכש אותה יחד עם המוניטין הצמוד אליה, ורשאי להפיצה הלאה תוך הנאה מאותו מוניטין.⁷

עשיית עושר ולא במשפט

זה היה הציר המרכזי של פסק הדין. בית המשפט קבע כי עצם העובדה שהיבואן המקביל נהנה מן השוק שטיפח המפיץ הבלעדי אינה מספיקה לצורך הקמת עילה לפי חוק [עשיית עושר ולא במשפט](#). לשם כך נדרש "יסוד נוסף" [§](#) כגון התנהגות פסולה, חוסר תום לב מובהק, הטעיה, [גניבת עין](#) או פגיעה בזכות מוכרת אחרת. בהיעדר יסוד כזה, מדובר בנזק מסחרי הנובע מתחרות, ולא בעושר "שלא על פי זכות שבדין".⁸

התחרות החופשית וחופש העיסוק

בית המשפט הדגיש כי יש לייחס משקל משמעותי לאינטרס הציבורי שבתחרות חופשית, לרבות תחרות תוך-מותגית, וכן לחופש העיסוק. נקבע כי עצם הפגיעה בציפייה המסחרית של המפיץ הבלעדי להמשך קשר עם לקוחותיו אינה מספיקה כדי להפוך את התעשרות המתחרה לבלתי צודקת.⁽⁹⁾

גרם הפרת חוזה

גם עילה זו נדחתה. נקבע כי תנאי הכרחי לעוולה של גרם הפרת חוזה הוא קיומה של הפרת חוזה, ואילו בענייננו לא הוכח כי היצרן הפר את התחייבותו כלפי המפיץ הבלעדי. כן נקבע כי הטענה שהמפיץ עלול בעתיד להפר את התחייבויותיו שלו נשענה על חשש והשערה בלבד.⁽¹⁰⁾

משמעות פסק הדין

פרשת ליבוביץ אינה פסק דין "טכני" בדיני סימן מסחר, אלא פסק דין יסוד על היחס בין בלעדיות חוזית, מוניטין ותחרות. חשיבותו העיקרית היא בכך שהוא סגר את הדלת בפני ניסיון להשתמש בדיני עשיית עושר כמסלול עוקף להקניית מונופול הפצה שלא נקבע בדיני קניין רוחני עצמם.⁽¹¹⁾

במובן זה, פסק הדין יצר את נקודת המוצא של הדין הישראלי: יבוא מקביל של טובין מקוריים הוא מותר, כל עוד אין לצדו רכיב נוסף של

הטעיה, פגיעה בזכות קניינית מוכרת או התנהגות בלתי הוגנת אחרת.⁽¹²⁾

השפעה מאוחרת

הלכת ליבוביץ שימשה את בית המשפט העליון גם בפסיקה מאוחרת יותר כבסיס הנורמטיבי לדיני היבוא המקביל. בפרשת [מחסן היבואן](#) עמד בית המשפט העליון על כך שההנאה מן המוניטין של המוצר המיובא במקביל היא, כשלעצמה, לגיטימית; הדיון שם עבר מן השאלה אם מותר למכור את הטובין המקוריים, אל השאלה כיצד מותר לשווקם מבלי ליצור מצג מטעה של חסות או קשר רשמי.⁽¹³⁾

ראו גם

- [יבוא מקביל](#)
- [דוקטרינת המיצוי](#)
- [עשיית עושר ולא במשפט](#)
- [סימן מסחר](#)
- [מחסן היבואן](#)
- [גניבת עין](#)

(1)

רע"א 371/89 אילן ליבוביץ נ' א. את י. אליהו בע"מ, פ"ד מד(2) 309 (1990), עמ' 309, 321[331].

(2)

רע"א 371/89 ליבוביץ, עמ' 309[311].

(3)

רע"א 371/89 ליבוביץ, עמ' 309-311, 331.
(4)

רע"א 371/89 ליבוביץ, עמ' 311-313.
(5)

רע"א 371/89 ליבוביץ, עמ' 321-322, 330-331.
(6)

רע"א 371/89 ליבוביץ, עמ' 314-317.
(7)

רע"א 371/89 ליבוביץ, עמ' 317-318.
(8)

רע"א 371/89 ליבוביץ, עמ' 320-326.
(9)

רע"א 371/89 ליבוביץ, עמ' 326-328.
(10)

רע"א 371/89 ליבוביץ, עמ' 330-331.
(11)

רע"א 371/89 ליבוביץ, עמ' 320-328.
(12)

רע"א 371/89 ליבוביץ, עמ' 325-328, 330-331.
(13)

דנ"א 8619/14 Tommy Hilfiger Licensing LLC נ' סויסה, פסקאות
"העתירה לקיום דיון נוסף" ו"הכרעה"; ע"א 7629/12 וע"א 8848/12
סויסה נ' Tommy Hilfiger Licensing LLC, פסקאות 23-31.

From: קניין רוחני.קום <https://xn--eebasb8a.xn--9dbeg1a1b.xn--9dbq2a/> - IPpedia

Permanent link: <https://xn--eebasb8a.xn--9dbeg1a1b.xn--9dbq2a/%D7%A4%D7%A8%D7%A9%D7%95%D7%AA:%D7%9C%D7%99%D7%91%D7%95%D7%91%D7%99%D7%A5>

Last update: 17/04/2026 11:29